Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Лабораторія організаційної та соціальної психології
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Державний податковий університет
Київський національний університет будівництва і архітектури
Європейський інститут розвитку знань (EUROKD)
Бірмінгемський інститут психодрами

ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ, ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Київ, 28 лютого 2025 року)

VECTORS OF SOCIAL, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PSYCHOLOGY

PROCEEDINGS OF THE
IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

(Kyiv, February 28, 2025)

Київ 2025

Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Лабораторія організаційної та соціальної психології
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Державний податковий університет
Київський національний університет будівництва і архітектури
Європейський інститут розвитку знань (EUROKD)
Бірмінгемський інститут психодрами

ВЕКТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ, ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Київ, 28 лютого 2025 року)

VECTORS OF SOCIAL, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PSYCHOLOGY

PROCEEDINGS OF THE
IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

(Kyiv, February 28, 2025)

Київ 2025

УДК 159.9:316.6.938
В 26

Вектори соціальної, організаційної та економічної
В 26 психології [Електронний ресурс] : тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28 лют. 2025 р.) / відп. ред. С. Миронець. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2025. – 418 с. – Укр. та англ. мовами.

ISBN 978-966-918-191-6
DOI: 10.31617/k.knute.2025-02-28

У тезах доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції «Вектори соціальної, організаційної та економічної психології» висвітлено актуальні питання соціальної, економічної та організаційної психології, надано практичні рекомендації щодо формування соціально-психологічного благополуччя та збереження професійного здоров'я працівників організацій, розглянуто передові технології подолання кризових станів. Видання призначене для науковців у сферах психології, соціології та педагогіки, а також для викладачів, аспірантів, студентів, практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За зміст матеріалів несуть відповідальність автори.

УДК 159.9:316.6.938

Редакційна колегія: А. Мазаракі, ректор, д-р екон. наук, проф.; О. Коренюк, декан факультету економіки, менеджменту та психології, канд. юрид. наук, доц.; С. Миронець (відп. ред.), завідувач кафедри психології, д-р психол. наук, проф.; О. Войтенко, канд. психол. наук, доц., доцент кафедри психології.

Відповідальна за випуск О. Войтенко, канд. психол. наук, доц., доцент кафедри психології.

ISBN 978-966-918-191-6

© Державний торговельно-економічний університет, 2025

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License.

ЗМІСТ

Азарова Ю. О.
Проблема диференціації між «захистом» і «витісненням» у психоаналізі З. Фройда 13

Багненко В. Ю.
Задачі горя для військових і членів сімей військовослужбовців у процесі опрацювання втрат засобами наративних практик..... 19

Берташ М. І.
Особистісні чинники професійної компетентності психологів у контексті сучасного військового стану в Україні 25

Бойко Н. С.
Технології удосконалення особистісного іміджу викладачів освітньої організації..... 28

Борисова М. М.
Зміст психологічного забезпечення діяльності працівників сфери управління персоналом..... 32

Ванюшина О. Ф.
Особливості роботи та професійне здоров'я працівників соціальної сфери в умовах воєнного стану..... 35

Войтенко О. В.
Уроки професійного благополуччя: специфіка психологічного консультування у межах мотиваційно-ціннісної моделі..... 40

Виноградова К. Р.
Теорія трансформаційної адаптації: застосування до ветеранів війни 47

Волошина Ю. І.
Умови збереження психологічного благополуччя працівників харчової промисловості..... 51

Дєніжна С. О.
Використання мобільних додатків для тренування уваги майбутніх фахівців екстремальних професій..... 55

Дроздова Ю. В., Бай С. І.
Ментальне здоров'я нації: український вимір 59

Довбня С. Ю.
Психологічний клімат як умова розвитку стресостійкості працівників ІТ-компанії 64

Дубініна К. В.
Психопрофілактика прокрастинації особистості як запорука її ефективної професійної діяльності 67

Дубич С. В.
Методологія дослідження ментального здоров'я працівників банківської сфери 70

Євченко І. М.
Рівень особистісної тривожності військовослужбовців сил оборони України 73

Єсін Р. В.
Психологічні основи мотивації професійної діяльності офіцерів сухопутних військ 78

Задорожна А. С.
Психологічні ресурси професійного зростання в умовах кризи: значення самоактуалізації 80

Зазимко О. В., Шиловська О. М.
Розуміння життєвої компетентності як чинник постановки й розв'язання життєвих задач молоддю 85

Зелінська Я. Ц., Бондаренко І. О.
Соціально-психологічний супровід як основа психосоціальної допомоги кризовій особистості 91

Зінченко Д. О.
Роль резильєнтності у професійній діяльності військового лікаря в умовах війни 94

Іванова О. В., Завірюха М.
Проблемні питання психотравматичного досвіду осіб, які перебували в окупації 97

Івкін В. М.
Проблеми дослідження суб'єктивного благополуччя 99

Калениченко Р. А., Юдіна (Гечер) О. М., Бенюх О. Г.
Психопрофілактика: засоби швидкої психологічної допомоги 103

Калениченко Р. А., Телебенєва Є. О., Павліковський М. М.
Ділова репутація в онлайн-середовищі:
особливості формування та збереження 106

Капосльоз Г. В.
Оцінювання соціально-психологічних умов стійкості
військовослужбовців на полі бою 109

Карамушка Л. М.
Психічне здоров'я персоналу освітніх організацій
в умовах війни: сутність, ризики, організаційно-психологічні
умови і технології забезпечення 116

Клименко Н. Г.
Ставлення до грошей в контексті суб'єктивного
благополуччя особистості 121

Ковальчук О. П.
Мотиваційні аспекти професійного становлення сержанта 124

Кокун О. М.
Ресурси особистісного зростання під час війни 130

Конев О. С.
Прив'язаність і психічне здоров'я ЛГБТІК осіб:
сучасні дослідження 133

Коновалова О. В.
Детермінанти мотиваційної структури та професійного
самовизначення студентів в умовах воєнного стану 136

Корольчук В. М.
Особливості взаємозв'язків і структури компонентів
професійного стресу у підприємців 141

Корольчук М. С.
Наукові погляди вітчизняних і зарубіжних вчених
на проблему професійного стресу та його наслідки 145

Кушніренко К. О.
Особливості вибору майбутньої професії з урахуванням
гармонійного поєднання з приватним життям 149

Лагодзінська В. І.
Вплив креативного потенціалу освітнього персоналу
на його суб'єктивне благополуччя в умовах війни..... 152

Лагодзінський В. В.
Взаємозв'язок розвиненого емоційного інтелекту
із трансформаційним лідерством у військовослужбовців 156

Лапченко І. О.
Попередження хронічної втоми у професійній
діяльності психолога..... 160

Лелюх Л. М.
Чинники формування соціальної травми у внутрішньо
переміщених осіб в Україні 164

Лефтеров В. О.
Тренінги з психологічної реабілітації осіб, постраждалих
внаслідок війни..... 168

Лоленко К. М.
Роль професіогенезу та психологічних якостей особистості
у формуванні комунікативного бренду психолога 172

Ломакін Г. І.
Соціально-психологічний супровід вразливих верств
населення в умовах воєнного стану 175

Мельничук Т. І.
Стресостійкість та суб'єктне благополуччя освітян:
теоретико-методологічний огляд..... 181

Миронець С. М.
Законодавче та нормативне регулювання підготовки
психологів в умовах сьогодення..... 184

Мозговий В. І.
Ідентифікація з образом військового «я»: доєднання до сили та досвіду предків 190

Мостова І. В., Анненков В. М.
Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників до навчання у закладах вищої освіти 196

Мотлях О. І.
Ефективність професійної діяльності поліграфолога: потреби і вимоги сьогодення 199

Нечай В. О.
Соціально-психолог.ічні чинники реабілітації особистості в умовах воєнного стану: роль самонавіювання, самонастроювання, перепрограмування мозку та теорії енергетичних меридіанів 204

Ніколайчук Д. В.
Проблематика негативного інформаційно-психологічного впливу текстового медіаконтенту на військовослужбовців Збройних Сил України під час виконання бойових (спеціальних) завдань 206

Овдієнко І. М., Шкуров Є. В.
Теоретичні підходи до вибору партнера 209

Оржешко Д. В.
Мілітарне самоприйняття курсантів: практичний аспект 215

Ортікова Н. В.
Ресурсність особистості під час війни 217

Осьодло В. І., Тютюнник Л. Л.
Функціонування когнітивної сфери військовослужбовців під впливом бойового стресу 220

Павлюк О. Д.
Психологічні механізми формування лідерських навичок у психологів у процесі професійної діяльності 223

Parfeniuk O. M.
Polyvagal theory as a helpful concept to support psychology students in a high-stress academic environment 226

Перелигіна Л. А., Швалб А. Ю.
Методологічні засади підвищення життєстійкості та профілактики емоційного вигорання у вимушених переселенців засобами соціально-психологічного тренінгу 229

Перція Л. В.
Психологічне забезпечення професійного здоров'я працівників ІТ-компаній 232

Петренко В. С.
Сучасний стан та перспективи дослідження професійно-психологічного відбору фахівців у сфері інформаційних технологій 236

Пєтухова І. О., Пєтухов В. А.
Особливості професійної реадаптації демобілізованих військовослужбовців 240

Полякова В. І.
Особливості психологічної допомоги вчителям в умовах війни (гендерний аспект)..... 243

Потапчук Є. М., Карпова Д. Є.
Учасник бойових дій як об'єкт психологічної підтримки 246

Процик Л. С.
Алгоритми надання психологічної допомоги за категоріями: поранені, звільнені з полону, учасники бойових дій..... 248

Пустовалов І. В.
Психологічні умови збереження та розвитку ефективності спортсменів у змагальній діяльності в умовах війни..... 254

Розов В. І.
Вікно толерантності та його використання у психологічному супроводі комбатантів 257

Роспутний В. С.
Стресостійкість менеджерів з продажу в умовах кризи 260

Рудницька С. Ю.
Психологічний супровід вразливих груп населення під час війни ... 264

Сафін О. Д.
Про маркери асертивності та благополуччя серед юнаків і юнок..... 267

Смаглюк А. О.
Ефективне управління конфліктами у сфері гостинності:
психологічний аспект..... 274

Сова М. О.
Сучасні методи нейрореабілітації посттравматичного
стресового розладу..... 275

Стаднік О. Ф.
Психологічні виклики адаптації студентів
до онлайн-навчання під час війни..... 280

Старик В. А.
Аналіз психологічного досвіду зарубіжних країн
у подоланні ПТСР 285

Тарасова В. В.
Психодіагностика ненадійних типів прив'язаності
населення в умовах війни 290

Тарасюк В. М.
Соціальна реінтеграція ветеранів російсько-української війни:
диференційований підхід..... 293

Терещенко К. В.
Комунікативний потенціал як чинник забезпечення психічного
здоров'я освітнього персоналу в умовах воєнного часу..... 299

Тиченко М. Є.
Сучасні тренінгові технології у контексті навчання
та розвитку працівників..... 304

Федоренко Ю. А.
Соціально-психологічні чинники абілітації та реабілітації
особистості в умовах воєнного стану 307

Ханяк К. В.
Психологічний тренінг як підвищення мотивації провідників Укрзалізниці 310

Харцій О. М.
Особливості прояву тривожності у студентів під час воєнного стану 313

Шатілова О. С.
Психологічні аспекти споживання шок-контенту в умовах війни 316

Шуй Н. В.
Роль саморегуляції емоційної сфери в професійній діяльності соціальних працівників: актуальність і перспективи дослідження 318

Юник І. Д.
Психологічні особливості кліпового мислення студентів закладу вищої освіти 323

Ярхо О. С.
Кризові виклики для журналістів: стратегії збереження ментального здоров'я та підтримки ефективності роботи 327

Бедрій О. В.
Психологічна гнучкість українців в умовах війни з точки зору контекстуально-поведінкової терапії 332

Бондаренко В. В.
Психологічна структура та функції ефективної діяльності спортивного менеджера 334

Бондаренко К. В.
Психологічний супровід різних груп населення в умовах воєнного стану 338

Бондаренко Н. О.
До проблеми врахування гендерного аспекту комунікації в охоронній організації 344

Гребенюк М. П.
Психологічні особливості готовності та мотивації спортсменів до ефективної змагальної діяльності 346

Демидова С. В.
Аналіз феномену «толерантність до невизначеності» 350

Демченко А. В.
Актуальність дослідження копінг-стратегій молоді в умовах війни 353

Залевська Т. А.
Психологічні детермінанти конфліктної поведінки працівників організацій під час війни 356

Захарченко Я. В.
Засоби профілактики фізичного здоров'я та професійного довголіття спортивного менеджера 359

Кобзар А. О.
Психологічна допомога жінкам у складній життєвій ситуації 363

Кондратенко М. Р.
Вплив соціальних зв'язків на формування ідентичності підлітків у травматичних умовах війни 366

Корнійчук В. С.
Розвиток емоційного інтелекту як складової професійної компетентності працівників торговельної сфери 373

Кошкалда А. М.
Ефективний підбір спортсменів для організації: психологічні характеристики і складові 376

Кравченко І. С.
Психологічні особливості стилю управління та лідерства спортивного менеджера для ефективного здійснення діяльності 382

Мельничук В. Р.
Психологічні заходи з попередження та подолання конфліктних ситуацій в команді 386

Миронюк О. І.
Стандарти НАТО щодо морального компонента бойової потужності військ..... 391

Орєхова Є. А.
Значення батьківської підтримки дітей у воєнний час..... 396

Салецька Н. О.
До питання впливу стилю сімейного виховання на формування емоційної стійкості у дітей з інвалідністю 399

Стеценко А. Д.
Психологічні умови збереження професійного здоров'я працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах підвищеного стресу 402

Стужна В. В.
Психологічні особливості стресостійкості студентської молоді в умовах воєнного стану 405

Тараскін В. В.
Психологічні чинники збереження здоров'я у професійній діяльності 410

Хоменко Є. С.
Психологічна характеристика ефективної суб'єкт-об'єктної взаємодії спортивного менеджера зі спортсменами..... 414

9. Психологія професійного самовизначення особистості : монографія / М. С. Корольчук, Ю. В. Дроздова, В. М. Корольчук та ін.; за заг. ред. М. С. Корольчука. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 280 с.
10. Кушніренко К., Мостова І. Мотивація молоді при обранні соціономічних професій. *Вісник Національного університету оборони України* 2024. № 81(5). С. 96–100.
11. Проскурка Н. М. Особливості формування автопсихологічної компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти.* Київ, 2021. С. 69–70.
12. Стасюк М. М. Особливості емоційної сфери ІТ-спеціалістів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* 2017. V (59). Issue: 134. S. 82–86.
13. Федоришин Г., Боярчук Ю. Особливості мотивації професійної діяльності працівників ІТ-сфери. *Збірник наукових праць: психологія (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника).* 2019. Вип. 23. С.10 –110.
14. Філоненко Д. Особистісний портрет представника ІТ-сфери. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки.* 2017. Вип. 4(1). С. 102–107.
15. Howe N., Strauss W. Millennials Rising: The Next Great Generation. New York: Vintage Books, 2000. 432 с.

УДК159.9.078-057.36

Пєтухова Ірина Олексіївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології, педагогіки та суспільних дисциплін,
Державний податковий університет
ORCID https://orcid.org/0000-0002-5194-5333

Пєтухов Василь Анатолійович,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
ОПП «Психологія. Психологія бізнесу»,
Державний податковий університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАДАПТАЦІЇ ДЕМОБІЛІЗОВАНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Військовослужбовець після повернення до цивільного життя потребує повторної соціально-психологічної адаптації (реадаптації), успішність якої залежить від готовності керівника і співробітників організації прийняти до лав свого колективу військовослужбовця, який

демобілізувався. Ефективність реадаптації забезпечать дотримання колективом важливих принципів професійного супроводу, таких як: нормалізація, легітимація, салютогенний підхід.

Оскільки відновлення психіки демобілізованого військовослужбовця після його виходу із зони бойових дій відбувається поступово, відчуття дискомфорту, розгубленості, роздратування, фрустрації, астенії тощо буде супроводжувати його певний час. Разом із тим, за даними багатьох дослідників, повернення до виконання професійних обов'язків значно прискорює процес ресоціалізації військового, зменшує ризик прояву деструктивних форм поведінки.

Підтримка демобілізованого з боку співробітників, має розпочатися із розуміння ними того, що колишній військовослужбовець відчуває певний рівень стресу і дискомфорту, тому застосування принципу «*нормалізації*» (який може бути вербалізований наступним чином: «наразі ти відчуваєш дискомфорт і це нормально, коли буде потрібна моя допомога, звертайся») стане у нагоді. Готовність прийти на допомогу важлива в контексті демонстрації соціальної підтримки, формуванні корпоративної етики через створення у військового відчуття приналежності до організації, колективу. У той же час не варто виконувати за військового його обсяг роботи: така «ведмежа» послуга не пришвидшить період адаптації, і супутніми ускладненнями може стати у тому числі знаходження «вторинних» зисків, позиція «мені винні» тощо, що надалі буде провокувати професійні конфлікти.

Важливим для оптимізації процесу професійної адаптації є принцип «легітимації», який полягає у наданні (на вербальному/ невербальному рівнях) керівником, колегами дозволу на переживання та демонстрацію демобілізованим військовослужбовцем тих емоційних станів, які виникають у нього під час адаптаційного процесу, оскільки легітимація – принцип, що надає дозвіл на прояв тих відчуттів, які переживає людина на даний момент.

Наскрізним у професійній реадаптації демобілізованих військовослужбовців до роботи в організації має стати салютогенний підхід, сутність якого полягає у включенні людини у професійну діяльність, спираючись на її сильні сторони, враховуючи попередній досвід. Салютогенний підхід у роботі з людьми, які зазнали впливу травматичних подій, – це принцип взаємодії з опорою на їхнє душевне здоров'я та фокусуванням уваги/ орієнтацією на шляхи відновлення після впливу травматичної події, підтримання благополуччя та звернення до ресурсів людини.

Протилежним до салютогенного виступає патогенний підхід, який концентрує увагу на травмованій частині психіки і відповідає на запитання «Що з людиною не так?». До ризиків патогенного підходу у професійній сфері відносимо: загальну віктимізацію; віктимблеймінг (звинувачення постраждалого/ої); стигматизацію; дискримінацію.

Оскільки воєнний досвід впливає на психіку людини, це призводить до змін у системі її цінностей, мотивації, вподобань, функціонуванні когнітивної сфери, поведінкових реакціях тощо, тому керівництво організації має усвідомлено здійснювати кадровий супровід з урахуванням тих змін, які відбулися у структурі особистості військовослужбовця. Співбесіда на основі TRIM (Trauma Risk Management) протоколу дозволить керівнику (фахівцю кадрової служби) здійснити діагностику співробітника щодо рівня його травмованості і з урахуванням отриманих результатів визначити ті посадові позиції, які будуть оптимальними на даний час.

Список використаних джерел

1. Пєтухова І. О., Заушнікова М. Ю., Каськов І. В. Психологічне благополуччя особистості в умовах війни Вісник Національного університету оборони України. 2023. 3 (73). С. 124–130 DOI: 10.33099/2617-6858–23–73–3–124-129. URL: http://visnyk.nuou.org.ua/issue/view/16701/9492
2. Пєтухова І.О., Заушнікова М. Ю., Клевець Л.М. Способи зниження рівня тривоги населення в умовах війни. Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. Київ : НУОУ, 2022. Вип. 4 (68). С. 123–129 (фахова стаття). URL: http://visnyk.nuou.org.ua/article/download/262311/259004
3. Пєтухова І.О. Ресурсні канали як шляхи подолання стресових, кризових та травматичних подій. Матеріали круглого столу з міжнародною участю «Підвищення фізичної працездатності різних груп населення в процесі занять фізичною культурою і спортом в умовах воєнного стану» (м. Ірпінь, 27 травня 2022 р.). Ірпінь : Університет ДФС України). С. 111–114.